

Wstęp

Niniejsza publikacja dotyczy zagadnień związanych z prawem własności intelektualnej i nowymi technologiami, tj. ochroną programów komputerowych¹. Problematyka badawcza wiąże się z niezwykle dynamicznie rozwijającą się dziedziną. Z uwagi na fakt szczególnego charakteru oprogramowania komputerowego teoretycznoprawne podstawy tej dziedziny mogą wymagać aktualizacji. Ma ona za zadanie dostarczyć wartościowych rozważań w zakresie ochrony programów komputerowych jako jednej z najszybciej rozwijających się dziedzin wchodzących w skład nowych technologii, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony prawnopatentowej.

Powstanie rynku oprogramowania komputerowego można umiejscowić w latach 50. ubiegłego wieku, a początek rozwoju na szeroką skalę na przełom lat 60. i 70.² Wkrótce po stworzeniu pierwszych komputerów i pierwszych programów możliwych do wykonania na tych komputerach jasne się stało, że rzeczona dziedzina jest znacznie bardziej kompleksowa od wszystkich dotychczasowych osiągnięć techniki. Zarówno od strony wytwórczej, gdzie – jak słusznie się podkreśla³ – wymagane są znaczące nakłady kapitału i pracy do osiągnięcia zakładanych efektów w postaci innowacyjnego rozwiązania związanego z oprogramowaniem, jak i od strony ochrony, opartej na różnych podstawach w odniesieniu do konkretnych jego elementów.

Z uwagi na opisaną wyżej charakterystykę programów komputerowych już w latach 70. rozgorzała dyskusja dotycząca reżimu ochrony, któremu należy poddać tę kategorię, i jej adekwatnego poziomu. Pod uwagę brano trzy główne propozycje, których

¹ Program komputerowy nie ma definicji legalnej w polskim i europejskim ustawodawstwie. Można jednak odwołać się do pierwszej definicji, która powstała na potrzeby przepisów prawnych odnoszących się do ich ochrony. Przewidziano ją we Wzorcowych przepisach o ochronie programów komputerowych Światowej Organizacji Własności Intelektualnej, w których przewidziano, że program komputerowy należy rozumieć jako „zestaw instrukcji, które po umieszczeniu na nośniku odczytywalnym komputerowo mogą spowodować, iż wyposażone w zdolność do komputerowego przetwarzania informacji urządzenie wskazuje, wykonuje lub osiąga określoną funkcję, zadanie lub wynik”. W ustawodawstwie innych państw można wskazać definicję zawartą w prawie japońskim, zgodnie z którym program komputerowy to wyrażenie kombinacji instrukcji przeznaczonych dla komputera w celu jego uruchomienia i osiągnięcia określonego rezultatu.

² Już w latach 80. zaczęto uważać programy komputerowe za jeden z najważniejszych elementów współczesnych komputerów. *J.J. Borking*, *Third Party*, s. 32 i n.

³ Począwszy od uzasadnienia projektu Wzorcowych przepisów o ochronie programów komputerowych Światowej Organizacji Własności Intelektualnej z 1977 r., aż po uzasadnienie dyrektywy dotyczącej wynalazków implementowanych za pomocą komputera z 2005 r., które zostały szczegółowo przeanalizowane w niniejszej pracy.

przedstawiciele wskazywali argumenty przekonujące za przyjęciem właśnie ich rozwiązania. Pierwsza z nich dotyczyła zastosowania dla programów komputerowych ochrony na podstawie prawa autorskiego. Druga – naturalnego zastosowania dla programów komputerowych ochrony na podstawie prawa patentowego. Trzecia natomiast – stworzenia specjalnego reżimu ochronnego, czego poczyniono nawet próby. Ostatecznie przeważała pierwsza propozycja jako najłatwiejsza i najszybsza do zaimplementowania nie tylko z powodów merytorycznych, ale również politycznych.

W chwili obecnej programy komputerowe w europejskim, jak również polskim porządku prawnym jako takie wyłączone są spod ochrony patentowej. W art. 52 Konwencji z 5.10.1973 r. o udzielaniu patentów europejskich sporządzonej w Monachium wprost wskazano, że patenty europejskie udzielane są na wynalazki, które nadają się do przemysłowego stosowania, są nowe i posiadają poziom wynalazczy. Natomiast za wynalazki w rozumieniu tej konwencji nie uważa się w szczególności programów komputerowych. W kolejnym ustępie doprecyzowano jednak, że zdolność patentowa wykluczona jest jedynie wówczas, gdy zgłoszenie patentowe dotyczy programu komputerowego jako takiego. Nie uszczegółowiono jednak, co wskazana fraza ma oznaczać i jak odróżnić program komputerowy od programu komputerowego jako takiego.

Podobnie jak programy komputerowe, przedmiotem wyłączenia spod możliwości patentowania są również metody prowadzenia działalności. Mimo że jest to inna kategoria wyłączenia, to z uwagi na fakt, że większość metod prowadzenia działalności jest implementowana komputerowo⁴, warto przyrzeć się obu kategoriom łącznie. Wiele z przywoływanych wyroków w odniesieniu do zdolności patentowej programów komputerowych, które mogą mieć duże znaczenie dla przedmiotu niniejszych badań, w rzeczywistości nie była oparta na zgłoszeniu patentowym z zastrzeżeniami dotyczącymi programu komputerowego, ale właśnie metod prowadzenia działalności, których jednym z elementów był taki program.

W polskim porządku prawnym zdolność patentowa programów komputerowych wykluczona jest na mocy art. 28 PrWiPrzem. Choć w tekście tego artykułu nie wskazano wprost, że wyłączenie odnosi się do programów jako takich, to doktryna jest zgodna co do interpretacji rzezonego przepisu zgodnie z treścią aktów prawa międzynarodowego, w szczególności Konwencją monachijską.

Programy komputerowe w polskim i europejskim porządku prawnym chronione są na mocy prawa autorskiego jak utwory literackie. Jak często wskazuje się i, co również wydaje się zasadne, rezygnuje się z tworzenia nowej kategorii ochrony, unikając tym samym potrzeby prowadzenia wielostronnych negocjacji, które ostatecznie mogłyby doprowadzić do fiaska całego przedsięwzięcia. Wybrano prawnoautorską ochronę ze względu na podobieństwo programów komputerowych do dzieł literackich. Należało jedynie ją zmodyfikować, dostosowując do charakterystyki nowego przedmiotu ochrony. Podobieństwo jest szczególnie zauważalne w przypadku brania pod uwagę kodu źródłowego zapisanego w konkretnym języku programowania. W czasach,

⁴ T. Cook, *How Europe*, s. 379.

w których owa decyzja była podejmowana, przeznaczenie tej formy ochrony wydawało się wystarczające.

Obecnie system ochrony programów komputerowych na podstawie prawa autorskiego jest powszechnie akceptowany. Jednocześnie nie ulega wątpliwości, że podstawowe założenia prawnautorskiej ochrony nie przystają do realiów oprogramowania komputerowego. Stała się ona niewystarczająca dla efektywnego zabezpieczenia interesów ich twórców. Ochrona na tej podstawie może wydawać się adekwatna w szczególności dla jednego elementu składowego programu komputerowego – kodu źródłowego. Poza ochroną pozostaje jednak sama idea takiego oprogramowania, pomysł na rozwiązanie konkretnego problemu i sposób, w jaki tego dokonano, który niejednokrotnie jest jego najważniejszym elementem. Stąd twórcy i producenci oprogramowania komputerowego kierujący się chęcią odpowiedniego zabezpieczenia swoich praw dążą do uzyskania ochrony na innej podstawie lub w innej formie niż prawo autorskie.

W niniejszej rozprawie poruszono zatem kwestię ochrony programów komputerowych na podstawie prawa autorskiego, co poddano analizie z uwzględnieniem dorobku orzeczniczego w tym zakresie. Jednakże główny ciężar rozważań spoczywa na analizie możliwości ochrony programów komputerowych na podstawie prawa patentowego wewnątrz europejskiego systemu prawnego. Obejmują one w szczególności możliwość przyznania tym przedmiotom ochrony prawnopatentowej przy literalnym wyłączeniu spod takiej możliwości programów komputerowych jako takich. Rozważania te nie byłyby pełne bez podjęcia próby analizy dorobku orzeczniczego i zasadniczych problemów podejmowanych przez doktrynę. Odwołanie do innych porządków prawnych, głównie Stanów Zjednoczonych Ameryki będących liderem w sektorze nowych technologii, a w szczególności tworzenia i dostarczania oprogramowania komputerowego, zapewni społeczno-polityczny i prawny kontekst dla przedmiotu pracy. Pomimo kontrowersji, jakie wzbudza amerykański system patentowy w odniesieniu do przyjętego podejścia do programów komputerowych, uznać należy, że państwo to dysponuje pokaznym dorobkiem doktrynalnym i orzeczniczym oraz wieloletnim doświadczeniem związanym z przyjętym rozwiązaniem. Wobec powyższego, wydaje się, że żadna praca mająca za przedmiot zbadanie stanu ochrony oprogramowania komputerowego nie powinna zostać uznana za ujmującą tematykę całościowo przy braku prawnoporównawczej analizy z dorobkiem amerykańskim.

Celem rozważań jest przedstawienie oraz analiza prawna problematyki ochrony oprogramowania komputerowego w Europie i w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem zagadnienia zdolności patentowej programów komputerowych. Analiza ta obejmuje zbadanie aktów prawnych dotyczących rzeczony tematyki oraz orzecznictwa, co ma umożliwić prawidłową interpretację norm, a także ustalić przyczyny niejednolitego traktowania programów komputerowych przez urzędy krajowe i międzynarodowe. Zadanie to jest szczególnie trudne w obliczu pojawiających się głosów sprzeciwu wobec systemu patentowego w ogólności⁵. Ponadto celem dodatkowym jest zwrócenie

⁵ J. Fiołka, *Celowość ochrony patentowej*, s. 86.

uwagi na uwarunkowania prawne związane z niezwykle ważną dziedziną gospodarki, jaką jest rynek nowych technologii nierozłącznie związany z oprogramowaniem komputerowym, i potrzebę zachowania dynamiki jego rozwoju⁶.

W niniejszej rozprawie badana jest możliwość wykorzystania własności intelektualnej dla potrzeb programów komputerowych ze szczególnym uwzględnieniem ich ochrony na podstawie patentu. Opracowanie należy uznać za posiadające charakter interdyscyplinarny, ponieważ oprócz jego głównej części dotyczącej rozważań prawnych zauważyć można liczne odniesienia i analizy związane z obszarami techniki, ujęciami historycznym i ekonomicznym niniejszej problematyki.

Pierwszym etapem, od którego bezspornie należy rozpocząć badania możliwości opatentowania programów komputerowych, jest logiczno-lingwistyczna analiza aktów prawnych mających zastosowanie. Wśród wielu, w szczególności przedmiotem analizy będą Konwencja monachijska, ustawa – Prawo własności przemysłowej z 30.6.2000 r. wraz z odpowiednimi rozporządzeniami oraz ustawodawstwo i przepisy obowiązujące w wybranych państwach Unii Europejskiej. Warto zauważyć, że choć przepisy w tym zakresie są w większości zharmonizowane, to w przypadku wybranych aktów przekład wydaje się nie odpowiadać ich oryginalnemu brzmieniu, co może skutkować problemami interpretacyjnymi. Oprócz wskazanych aktów prawnych na tym etapie zostanie również dokonana analiza aktów wykonawczych mogących naświetlić dodatkowe aspekty będące przedmiotem badań w dalszych jego etapach. Wskazać należy, że przedmiotem analizy będzie również dyrektywa 2009/24/WE. Analiza w opisanym zakresie i na tym etapie badań pozwoli na rozpoznanie ewentualnych relacji, jakie zachodzą pomiędzy ochroną prawnoautorską a ochroną na podstawie prawa z patentu.

Wstępna analiza w opisanym obszarze będzie nakierowana na odpowiedź na pytanie, czy przepisy te dopuszczają możliwość ochrony programów komputerowych w ogóle. Jedną z kwestii poddanych analizie będzie zbadanie, czy nowelizacja z 29.11.2000 r., która wprowadziła do art. 52 Konwencji monachijskiej sformułowanie „we wszystkich dziedzinach techniki” w odniesieniu do rozwiązań, na które może być udzielony patent, nie może być interpretowana (oraz czy nie było to zamiarem ustawodawcy unijnego) jako reguła wzmacniająca pozycje ubiegających się o patenty związane z oprogramowaniem, czy wręcz przeciwnie.

Bardzo ważną kwestią będzie również zbadanie definicji programu komputerowego oraz rozważenie w jej kontekście pytania o to, czym są programy komputerowe „jako takie”, których wyłączenie spod patentowania wynika wprost z treści przepisu. Mimo iż kwestia ta pozornie jest rozstrzygnięta, to wydaje się, że w obecnym stanie techniki, gdzie program komputerowy rzadko ogranicza się jedynie do kodu źródłowego⁷,

⁶ Już w 1974 r. S. *Sołtysiński* zauważał, jak szybko rozwija się dział gospodarki związany z programami komputerowymi oraz że inne działy są coraz bardziej zależne od komputerów.

⁷ Wydaje się, że ma to miejsce jedynie w przypadku najprostszycych elementów programu tworzonych na zamówienie.

a zdecydowanie częściej obejmuje również wiele dodatkowych poleceń i funkcjonalności oraz związanych z nimi działań, kwestia ta powinna zostać poddana analizie.

Dodatkowym aspektem, na który należy zwrócić uwagę, jest terminologia użyta w polskim porządku prawnym. Ustawa prawo własności przemysłowej posługuje się w przypadku analogicznego wyłączenia sformułowaniem „programów do maszyn cyfrowych”⁸. W tym kontekście analizie zostanie poddane źródło, charakter takiego sformułowania oraz to, w jakim zakresie jest ono zbieżne z programami komputerowymi. Problematyka obszaru terminologicznego jest dodatkowo spotęgowana niejednoznacznym ujmowaniem kategorii przedmiotu badań. W wielu pracach termin „programy komputerowe” używany jest do określenia wynalazków implementowanych komputerowo⁹. Wyjaśnienie relacji zakresu znaczeniowego obu wskazanych terminów będzie zatem bardzo ważnym elementem całości badań. Jednak dla zachowania ich porządku i przeciwdziałania wprowadzaniu zbędnych trudności percepcyjnych terminy „program komputerowy” i „oprogramowanie” będą używane dla możliwie najszerszego rozumienia przedmiotu analizy w niniejszej pracy. W rozdziale traktującym o wynalazkach implementowanych komputerowo będą one jednak ujmowane oddzielnie w odniesieniu do konkretnych kategorii wchodzących łącznie w skład programów komputerowych.

Kolejnym punktem o istotnym znaczeniu dla przebiegu całości badań jest zbadanie charakteru technicznego wynalazku *in abstracto*. Analiza ta zostanie następnie odniesiona do programów komputerowych z uwzględnieniem ich charakterystyki.

Jak zostało powyżej zasygnalizowane, dokonane zostanie rozróżnienie na programy komputerowe oraz wynalazki realizowane za pomocą komputera. Poddana skrupulatnej analizie zostanie kwestia adekwatności takiego podziału, jego linii oraz konsekwencji, jakie mogą się pojawić wraz z przyjęciem powyższej terminologii w obszarze patentów dotyczących oprogramowania komputerowego.

Ważnym elementem badań będzie analiza projektowanych dokumentów prawnych i ich uzasadnień oraz badań zleconych przy ich formułowaniu. Jedną z najważniejszych jest analiza dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady o patentowaniu wynalazków implementowanych za pomocą komputera¹⁰. Prace nad wspomnianym aktem wywołały burzliwe dyskusje, których efekty mogą być bardzo przydatne dla zasadniczej części badań. Analiza ewolucji proponowanego aktu, zgłaszanych zmian i poprawek może

⁸ Wyrażenie to pochodzi z ustawy poprzedzającej Prawo własności przemysłowej – Prawo wynalazcze. Nie wiadomo jednak, dlaczego ustawodawca zdecydował się na skorzystanie z tego pojęcia w XXI w., kiedy to obowiązujący akt prawny wchodził w życie. Przypuszczalnie mogło to być spowodowane chęcią zachowania ciągłości terminologicznej.

⁹ Powszechne użycie określenia „program komputerowy” dla wszelkich kategorii zastrzeżeń, których jednym z elementów jest jakiegokolwiek oprogramowanie, jest spowodowane licznymi akcjami przeciwników poszerzenia ochrony tej kategorii przedmiotów bez względu na jej formę.

¹⁰ Projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady o patentowaniu wynalazków implementowanych za pomocą komputera z 20.2.2002 r. COM (2002) 92 (Dz.Urz. WE C 151E z 25.6.2002 r.).

również stanowić bardzo ważne źródło wiedzy o elementach, na które kładziono szczególnie nacisk podczas prac. Bardzo ważną częścią projektowanego aktu prawnego jest ocena skutków projektu zawarta w jego uzasadnieniu¹¹. Może ona wyjaśniać obraną drogę oraz wskazywać na badania szacujące możliwe skutki ekonomiczne wprowadzenia w życie przedmiotowego projektu.

Kolejnym bardzo ważnym etapem, który stanowi wstęp do badań właściwych, będzie analiza wytycznych, w szczególności EUP, w zakresie udzielania patentów na programy komputerowe. Analiza ta będzie obejmowała również ewolucję podejścia EUP do problemu patentowalności oprogramowania i próbę interpretacji wprowadzanych zmian. Pozwoli to na zrozumienie istoty rozwoju teorii w obszarze patentowania programów komputerowych i umożliwi usystematyzowanie poszczególnych koncepcji oraz ich dalszą analizę krytyczną. Dokładne badanie uzasadnień decyzji EUP jest nastawione na uzyskanie szerszego zakresu informacji o panujących tendencjach w tym organie w odniesieniu do przedmiotowej tematyki. Ponadto etap ten obejmować będzie analizę najnowszych decyzji i ich uzasadnień oraz możliwych konsekwencji zastosowanego podejścia. W tym kontekście badaniu podlegać będą również decyzje organów odwoławczych, co dopełni obrazu rozważań w przedmiocie niniejszego zagadnienia poszczególnych gremiów decyzyjnych EUP. Badania w tym obszarze będą miały na celu ustalenie rozbieżności pomiędzy poszczególnymi orzeczeniami, ich przyczynami oraz skutkami, jakie ze sobą niosą lub mogą nieść.

W powyższym kontekście zostanie również zwrócona uwaga na analizę dorobku orzeczniczego wybranych krajów Unii Europejskiej i ich podejścia do rozwiązań przyjętych przez EUP. Bogatego materiału badawczego w szczególności dostarczy analiza wyroków sądu Anglii i Walii, który znany był z krytyki podejścia EUP do patentowalności oprogramowania komputerowego uznawanego za zbyt liberalne. To podejście uległo jednak w ostatnim czasie zdecydowanemu przeobrażeniu na korzyść harmonizacji interpretacji w opisywanym obszarze, co jak się wydaje, pozostało niezauważone. Analiza decyzji krajowych urzędów odgrywających niebagatelną rolę dla uznania patentu europejskiego dostarczy dodatkowego, bogatego obszaru badawczego i pozwoli na określenie głównych koncepcji przejawiających się w decyzjach urzędów poszczególnych państw.

Dokonano również analogicznej do przebiegającej w etapach poprzedzających analizy ustawodawstwa, doktryny, wytycznych oraz orzecznictwa Stanów Zjednoczonych Ameryki. Mimo istotnych różnic, które powodują, że proste przyłożenie dorobku amerykańskiej doktryny i orzecznictwa do europejskich standardów jest bardzo utrudnione. Coraz bardziej liberalne podejście do patentowalności programów komputerowych w Europie może sygnalizować stopniowe zwracanie się w kierunku rozwiązań amerykańskich. Należy przy tym zauważyć, że i w tym państwie¹² trwały dyskusje nad

¹¹ W szczególności zlecane badanie możliwych skutków wprowadzenia rzeczonyj regulacji na gospodarke.

¹² Choć miało to miejsce zdecydowanie wcześniej niż w Europie.

możliwością patentowania programów komputerowych. Również w tym przypadku stanowisko w omawianym zakresie od początkowego stanowczego sprzeciwu z czasem łagodniało, doprowadzając do obecnego kształtu. Z tego względu warto przyrzeć się przyjętym w tym kraju rozwiązaniom, przeanalizować ich znaczenie i sens oraz zastanowić się nad ekonomicznymi aspektami różnicującymi obydwa podejścia. Po blisko połowie wieku, jaki mija od rozpoczęcia tworzenia się rynku oprogramowania komputerowego i związanych z tym dyskusji o podstawie i zakresie ochrony jego najważniejszych elementów, można poczynić pewne spostrzeżenia co do ryzyka, które naturalnie łączone było z umożliwieniem szerszej ochrony patentowej. Choć oczywiste jest, że wątek ten należy uznać za wieloaspektowy, to nie można nie zauważyć przewagi amerykańskiego przemysłu związanego z nowymi technologiami i jego nieustającej dynamiki. Dzieje się to pomimo wyboru opisanego rozwiązania, które w Europie jest odrzucane ze względu na możliwość spowolnienia rozwoju w rzeczonyj dziedzinie. Tematyka ta jest bezpośrednio skorelowana z przedmiotem niniejszej analizy.

W toku badań przeprowadzono również dokładną analizę przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1257/2012 z 17.12.2012 r. wprowadzającego wzmocnioną współpracę w dziedzinie tworzenia jednolitego systemu ochrony patentowej. Dokument ten dotyczy problematyki patentu o jednolitym skutku. Wskazane rozporządzenie jest przedmiotem szczególnej analizy pod kątem ewentualnych zmian w stosunku do postrzegania możliwości patentowania oprogramowania komputerowego. Na taką możliwość wskazują przeciwnicy jednolitego patentu europejskiego, jako jednego z negatywnych skutków jego wprowadzenia¹³. Chociaż efekt ten jest wątpliwy, to bezsprzecznie proces ratyfikacji jest obecnie w toku, a wejście w życie nowego systemu może nieść ze sobą wiele zmian istotnych dla przedsiębiorców. Jedną z najważniejszych i zarazem oczywistych zmian będzie możliwość uzyskania jednolitego patentu europejskiego, który zapewni jednakową ochronę we wszystkich państwach uczestniczących w opisanym systemie. Jak to zostało wskazane, patent ten będzie miał jednolity skutek we wszystkich państwach, w przeciwieństwie do patentu europejskiego, który stanowi wiązkę praw patentowych¹⁴. Z tego powodu ważne wydaje się podjęcie tego tematu i rozstrzygnięcie, jakie mogą być rzeczywiste skutki w odniesieniu do patentowania oprogramowania komputerowego.

Przedmiotowa praca, ze względu na jej ujęcie, charakteryzuje się różnorodnością w obszarze metodologii. W jej głównej części, która należy do obszaru nauk prawnych, autor głównie się odwołuje do metodologii dogmatycznej.

¹³ W polskich mediach argument ten przywoływano wielokrotnie. W charakterze przykładu można wskazać artykuł „Patenty na oprogramowanie w Europie, czyli Parlament Europejski zgodził się na Jednolity Patent”, <http://di.com.pl/patenty-na-oprogramowanie-w-europie-czyli-parlament-europejski-zgodzil-sie-na-jednolity-patent-47127>, dostęp: 10.10.2015 r. lub „Beware: Europe's «unitary patent» could mean unlimited software patents”, <http://www.theguardian.com/technology/2011/aug/22/european-unitary-patent-software-warning>, dostęp: 10.10.2015 r.

¹⁴ *M. Sydor*, *Jednolity system*, s. 188.

Podkreślić należy, że przedmiotem analizy dogmatycznej jest nie tylko treść prawa, ale również jego interpretacje, zarówno na gruncie orzecznictwa, jak i literatury. Szczególnym obszarem badań przy użyciu metody dogmatycznej będą aktualne przepisy polskie w odniesieniu do ochrony własności intelektualnej, ustawodawstwo europejskie, oraz ustawodawstwo wybranych państw, które ze względu na wagę dla przedmiotu badań lub charakterystycznych rozwiązań będzie wymagało analizy. Takim innym ustawodawstwem będą w szczególności przepisy obowiązujące w USA, brane pod uwagę głównie ze względu na szybki rozwój dziedzin kluczowych dla przedmiotu badań.

Ponadto, szczegółowo przeanalizowane zostaną prace legislacyjne oraz ich ewentualne efekty w odniesieniu do prób stworzenia dedykowanego dla programów komputerowych reżimu ochrony. Takie próby były w szczególności nasilone w latach 2002–2005, kiedy to odbywały się prace oraz toczyły debaty na temat wprowadzenia przywołanej dyrektywy dotyczącej ochrony wynalazków implementowanych komputerowo. Szczegółowa analiza prac w tym obszarze pozwala na poszerzenie zakresu wiedzy o teorii reprezentowanej przez poszczególne grupy zainteresowanych, którzy opiniowali przedmiotowy projekt na różnych etapach jego przygotowania.

Kolejnym obszarem badań jest dorobek orzecznicy w zakresie poszczególnych jurysdykcji. Analiza wyroków, decyzji, a w niektórych przypadkach opinii pozwoli na wzbogacenie czysto teoretycznych rozważań prawnych w odniesieniu do patentowalności oprogramowania komputerowego o ich praktyczne zastosowanie. Analiza dorobku orzeczniczego pozwala również poznać argumentację podmiotów zgłaszających wnioski patentowe, których przedmiotem lub jednym z elementów jest oprogramowanie komputerowe. Analiza tematyki z punktu widzenia obu stron sporu dopełni całości badań w tym zakresie.

Ważnym elementem rozważań będzie również wykorzystanie metody porównawczej. Będzie ona miała zastosowanie do badań rozbieżności interpretacyjnych pomiędzy poszczególnymi porządkami prawnymi. Analiza porównawcza judykatury oraz doktryny Unii Europejskiej jako całości i USA będzie jej ważnym elementem. Ostatnia ze wskazanych jurysdykcji cechuje się bardzo obszernym dorobkiem doktrynalnym w zakresie teorii i podstaw praw własności intelektualnej oraz nowych technologii. Ponadto bogaty dorobek orzecznicy pozwoli na prześledzenie testów i teorii, które mogą również mieć wpływ na rozwój wiedzy w obszarze przedmiotowej problematyki w Europie.

Usystematyzowanie toku badań w niniejszej pracy wymagało również historycznej analizy tekstów i projektów aktów prawnych, w szczególności chodzi o Wzorcowe Przepisy o Ochronie Programów Komputerowych z 1977 r.¹⁵ oraz nad dyrektywę o ochronie wynalazków implementowanych przy pomocy komputera¹⁶. Do 2005 r. odbyto szeroką

¹⁵ Nie bez znaczenia pozostają również dalsze losy rzeczonoego dokumentu i próby stworzenia na jego bazie wiążącego, międzynarodowego aktu prawnego w zakresie ochrony programów komputerowych.

¹⁶ Szerzej o tym dokumencie i pracach nad nim w rozdziale V.

dyskusję w zakresie podejścia do patentowalności programów komputerowych w obrębie instytucji europejskich. Zdecydowano wtedy ostatecznie o odrzuceniu dyrektywy dotyczącej tej tematyki. Również i te zdarzenia, choć zdecydowanie bliższe naszym czasów, miały miejsce dekadę od chwili pisania niniejszej pracy i zasadne jest ponowne przyjrzenie się tematyce przedmiotowej oraz dokonanie jej pogłębionej analizy w tym analizie krytycznej badań przeprowadzonych we wskazanych okresach.

Warszawa, październik 2017 r.

Marek Porzeżyński